

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 1C0075

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2008
Accepted: June 2009
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2009 www.newwsa.com

Bahar Mete Otlu
Dokuz Eylul University
bahar.mete@deu.edu.tr
Izmir-Turkey

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ "EĞİTİM ORTAMLARINDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE AZALTIILMASI STRATEJİ VE EYLEM PLANI (2006-2011+)"NA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu çalışma, Milli Eğitim Bakanlığı'nın "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011+)"na ilişkin, okul psikolojik danışmanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel bir çalışma olarak yapılandırılmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma olasılık temelli olmayan örneklem tekniklerinden amaçlı örneklem tekniği kullanılarak belirlenmiş 43 okul psikolojik danışmanı ile görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde de nitel veri analiz teknikleri kullanılmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının projeye ilişkin görüşleri, projenin mevcut hali ile olumsuzluklar taşıdığı izlenimini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Şiddetin Önlenmesi, Şiddetin Azaltılması, Okul Psikolojik Danışmanları, Eğitim Ortamları

THE SCHOOL COUNSELORS' OPINIONS RELATING TO "THE STRATEGIC PLAN OF PREVENTION AND REDUCTION OF VIOLENCE IN EDUCATIONAL ENVIRONMENTS (2006-2011+)"

ABSTRACT

This study was carried out in order to find out the opinions of school counselors about "The Strategic Plan of Prevention and Reduction of Violence in Educational Environments (2006-2011+)". The research was designed as a qualitative study. A semi-structured interview technique was used in this research. The research was carried out through interviews with 43 school counselors who were selected upon the purposeful sampling subsumed under the nonprobability sampling techniques. Qualitative data analysis methods were used in analyzing the data. The opinions of School Counselors about the project support the impression that project has many problems and negative implementations.

Keywords: Violence, Violence Prevention, Violence Reduction, School Counselors, Educational Environments

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sözcük anlamı olarak şiddet, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluğu dile getirmektedir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998). Bu bağlamda, şiddetin bireylerin bütünlüğüne yönelik bir tehdit unsuru olduğu söylenebilir.

Campbell ve Muncer'in (1990) şiddetle ilgili çalışmalarının sonucunda, hızlı toplumsal değişimin şiddete yol açan yeni engellemelere neden olduğu saptanmıştır (Akt. Savrun ve Balçioğlu, 1999). Hızlı toplumsal değişime bağlı olarak, son yıllarda şiddet olayları dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi toplumumuzda da artış göstermiştir. Şiddet olaylarının özellikle eğitim ortamlarını kapsayacak nitelikte olması, çocuk ve gençleri de içine alacak şekilde yaygınlaşması, bu konuya dikkat edilmesi gerekliliğini doğurmuştur.

Eğitim ortamlarındaki şiddet olayları, öğrenci ya da öğretmenlere yönelik fiziksel, psikolojik ya da sosyal olarak kasten saldırı ya da müdahale olup, bireylerde fiziksel ya da ruhsal acı yaşanmasına neden olabilmektedir (MEB, 2006). Okulun sosyal yapısı gereği, okulda yaşanan krizin oluşturduğu kaos ortamı, tüm okulun güvenliğini ve istikrarını tehdit edebilmektedir (Johnson, 2000). Bu bağlamda, okulda yaşanan şiddet olaylarının çocuk ve gençler üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu anlaşılmaktadır. Okullarda artan şiddet olaylarının azaltılması ve şiddetin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini giderebilmek amacıyla koruyucu ve önleyici çalışmalara verilen önem artmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2006 yılında yürüttüğü çalışmalara göz atmak "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011+)"nın nasıl şekillendiği konusunda aydınlatıcı olacaktır. Bu çalışmalar kısaca şöyledir:

- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, 24.03.2006 tarih ve 2006/26 sayılı "Okullarda Şiddetin Önlenmesi Genelgesi" hazırlanmıştır (<http://www.gumushaneram.gov.tr/download/ambar/2006-26.doc>).
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından 14.03.2006 tarih ve 2006/22 sayılı "Öğrencilerimizin Zararlı Madde Kullanımı ve Şiddet Gibi Risklerden Korunması Genelgesi" çıkarılmıştır.
- 2006 yılında, eğitim ortamlarında şiddetin azaltılması ve önlenmesi çerçevesinde duyarlılığı ve farkındalığı arttırmak amacıyla ilköğretim Genel Müdürlüğü ve UNICEF işbirliğiyle uluslararası katılımlı "Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu" gerçekleştirilmiştir.
- Bu çalışmalardan alınan geribildirimler doğrultusunda öngörülen eylem planının hazırlanması amacıyla, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda UNICEF'in teknik ve AB'nin mali desteği ile 22-26 Mayıs 2006 tarihleri arasında bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayda, eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin temel stratejilerin belirlendiği taslak "eylem planı" hazırlanmıştır.
- 4 Temmuz 2006 tarih ve 26218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Başbakanlık Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Genelgesi" ve bu genelge ile MEB'e verilen görev ve sorumluluklar dikkate alınarak temel stratejiler ve eylem planı son şekline kavuşmuştur (MEB, 2006).

Ülkemizdeki var olan durumun gerçekçi bir analizini yapmak, zayıf ve güçlü noktaları ortaya koymak, koşullara ve ihtiyaçlara uygun

etkili bir model geliştirmek için tüm eğitim çalışanlarını ortak bir noktada buluşturan "strateji belgesi" oluşturulması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığı, şiddet olaylarının önlenmesi ve risklere karşı sürdürülebilir, etkili kurumsal düzenlemelerin, hizmetlerin, yöntemlerin ve materyallerin geliştirilmesini kapsayan beş yıllık bir eylem planı hazırlamıştır (MEB, 2006). Bu yolla, çocuk ve gençlerin risklerden korunması sağlanarak, şiddet olayları daha etkili bir şekilde değerlendirilmeye alınabilecektir.

Projenin etkililiğinin arttırılabilmesi ve amacına ulaşması için pek çok strateji esas alınmıştır. Bu bağlamda eğitim ortamında şiddetin önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin temel stratejileri 8 alt başlıkta özetleyebiliriz:

- **Bilgiye dayalı yönetim anlayışı:** Çalışmaların objektif ve kapsamlı araştırmalara dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- **Çok sektörlü ve çok disiplinli yaklaşım:** Şiddet sorunun çözümünde tek bir kurum ya da kuruluş tarafından gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle çok sektörlü ve çok disiplinli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır.
- **Bütüncül yaklaşım:** Yapılacak müdahaleler yönetim süreçleri, öğretmen, öğrenci, okul aile ve yakın çevresini de kapsayacak bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.
- **Gelişimsel yaklaşım:** Çocuk ve gençlerin, gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlamaları için gelişim dönemlerine uygun olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Bu nedenle eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesi ve azaltılması çalışmalarında gelişimsel yaklaşımın temel alınması gerekmektedir.
- **Önleme, koruma ve müdahale yaklaşımı:** Şiddet ortaya çıkmadan önce yapılacak olan çalışmaların önemi büyüktür. Bundan dolayı önleme çalışmaları esas alınacaktır.
- **Kapasite arttırımı:** Merkezi ve yerel düzeyde altyapı, eğitim, materyal, süpervizyon desteği sağlanarak öğretmenlerin ve yöneticilerin kapasiteleri arttırılması gerekmektedir.
- **Sürdürülebilir hizmet:** Yapılacak çalışmaların sürdürülebilirliğini sağlamak üzere kurumsal, mali ve politik önlemler alınmalıdır. Gerçekçi hizmet yaklaşımı benimsenmelidir.
- **İzleme ve değerlendirme çalışmaları:** Çalışmalar kadar, bu çalışmaların etkililiğinin düzenli izlenmesi ve değerlendirilmesi de önemlidir. Bunun için merkezi ve yerel düzeyde izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulacak ve işletilecektir (MEB, 2006).

Ayrıca, bu proje kapsamında, okul psikolojik danışmanlarına, şiddet olaylarını önlemeye yönelik etkin önleme ve müdahale stratejilerini geliştirebilecekleri bir eğitim programı uygulanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, danışmanlar "Okullarda Şiddetin Önlenmesi Semineri"ne katılmışlardır. Danışmanlardan alınan bilgilere göre, seminer sonrasında da danışmanlar okullarındaki öğretmenlere şiddetin önlenmesi hakkında eğitim vermişlerdir. Bu seminer sayesinde, hem sorunların ortaya çıkmadan engellenmesi, hem de sorunların daha kolay çözülmesi hedeflenmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Son yıllarda, Türkiye'nin çeşitli illerinde gerçekleştirilen araştırmalar, eğitim ortamlarında yaşanan şiddetin çok ciddi boyutlara geldiğini göstermektedir. Nitekim Mayıs 2006 itibari ile yapılan basın taraması sonuçlarına göre de, son 5 ayda okullarda meydana gelen

şiddet olaylarında 14 öğrenci öldürülmüş, 104 öğrenci ve 3 öğretmen de yaralanmıştır (MEB, 2006). Bu rakamlar, durumun ciddiyetini daha açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Bu noktada, son günlerde, özellikle okullarda artan şiddet ve saldırganlık olaylarının azaltılması ve öğrencilerin güven ortamı içinde eğitim kurumlarına devam edebilmelerini sağlamak için, koruyucu ve önleyici çalışmalara verilen önem artmıştır.

Bu çalışmada amaç, "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011+)"nında önemli bir role sahip olan okul psikolojik danışmanlarının, bu projeye ilişkin görüşlerini saptamaktır.

3. YÖNTEM (METHODOLOGY)

Tarama modelindeki bu çalışmanın temel amacı, okul psikolojik danışmanlarının "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011+)"na ilişkin görüşlerini saptamak ve elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler geliştirmektir.

Araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim öğretim yılı içerisinde, İzmir il sınırları içinde görev yapan okul psikolojik danışmanları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İzmir il sınırları içerisinde kent merkezi, varoşlar ve kırsal bölgelerdeki okullardan seçilen 43 okul psikolojik danışmanından oluşmaktadır.

Bu çalışmada; okul psikolojik danışmanlarının görüşlerini daha ayrıntılı olarak ifade edebilmelerine olanak sağlayan nitel araştırma yöntemlerinden "yarı yapılandırılmış görüşme tekniği" kullanılarak veriler toplanmıştır.

Bu yöntem tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı değilken, yapılandırılmamış görüşmeler kadar da esnek değildir (Karasar, 1995).

Görüşmeler yoluyla toplanan bilgiler bilgisayara aktarılmış, 43 okul psikolojik danışmanına ait bilgilerden oluşan bir veri seti oluşturulmuştur. Veriler, içerik çözümlemesi tekniğiyle çözümlenmiştir. Veriler kodlanarak kavramlaştırılmış ve daha sonra kavramlar, birbiriyle ilişkilendirilerek kategorilere ayrılmıştır. Daha sonra nitel veriler sayısallaştırılmıştır. Nitel verilerin sayılara indirgenmesindeki amaç, sayısallaştırmanın güvenilirliği arttırması, yanlılığı azaltması ve nitel verilerin sayılara dökülmesi sonucunda ortaya çıkan tema veya kategoriler arasında karşılaştırma yapmanın mümkün olmasıdır (Şimşek ve Yıldırım, 2005).

4. BULGULAR (FINDINGS)

4.1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikler (Demographic Characteristics of Sample)

Araştırmaya katılan okul psikolojik danışmanların dağılımları şöyledir: 43 danışmanın 9'u (%20.93) 23-27 yaşında, 18'i (%41.86) 28-32 yaşında, 16'sı (%37.21) 32 yaş üzerindedir. Araştırmaya katılan okul psikolojik danışmanların 33'ü (%76.70) kadın, 10'u (%23.30) erkektir. Araştırmaya katılanların 35'i (%81.40) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü mezunu, 4'ü (%9.30) Psikoloji Bölümü mezunu, 2'si (%4.65) Felsefe Bölümü mezunu, 2'si (%4.65) Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü mezunudur. Görüşmecilerin 14'ü (%32.56) lisansüstü eğitim almışken, 29'u (%67.44) lisansüstü eğitim almamışlardır. Görüşmecilerin 29'u (%67.44) "Okullarda Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması" eğitim seminerini alırken, 14'ü (%32.56) eğitim almamıştır. Görüşmecilerin 30'u (%69.77) ilköğretim kurumlarında çalışırken, 13'ü (%30.23) ortaöğretim kurumlarında çalışmaktadır. Görüşmelerin yapıldığı okulların 16'sı (%37.21) alt sosyo-ekonomik çevrede bulunurken, 27'si (%62.79) orta sosyo-ekonomik çevrede yer almaktadır. Tablo 1'de okul psikolojik danışmanlarının kişisel ve mesleki özelliklerinin dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 1. Okul psikolojik danışmanlarının kişisel ve mesleki özellikleri
(Table 1. Personal and occupational features of school counselors)

Özellikler		(n)	(%)
	23-27	9	20.93
Yaş	28-32	18	41.86
	32++	16	37.21
Cinsiyet	Kadın	33	76.70
	Erkek	10	23.30
	PDR	35	81.40
Lisans Eğitimi	Psikoloji	4	9.30
	Felsefe	2	4.65
	EYD	2	4.65
Lisansüstü Eğitim	Aldı	14	32.56
	Almadı	29	67.44
Okullarda Şiddetin Önlenmesi Seminerine Katılım	Evet	29	67.44
	Hayır	14	32.56
Sosyoekonomik Çevre	Alt	16	37.21
	Orta	27	62.79
Çalıştığı Kurum	İlköğretim	30	69.77
	Ortaöğretim	13	30.23

4.2. Okul Psikolojik Danışmanlarının "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı"na İlişkin Görüşleri (The School Counselors' Opinions Relating To "The Strategic Plan of Prevention and Reduction of Violence in Educational Environments")

Okul psikolojik danışmanlarının "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı"na ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Okul Psikolojik Danışmanlarının "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı"na İlişkin Görüşleri
(Table 2. The School Counselors' Opinions Relating To "The Strategic Plan of Prevention and Reduction of Violence in Educational Environments")

Görüşler	(n)	(%)
Projenin uygulama boyutu eksik	15	31.91
Öğretmen ve yöneticiler sorumluluk almak istemiyorlar, onlara da konunun önemi kavratılmalı	13	27.66
Proje amaca ulaşmıyor	11	23.40
Proje gerçekçi değil	5	10.64
Olumlu bir proje ve amaca ulaşabilir	5	10.64
Aile ve toplum da projenin içine dahil edilmeli	5	10.64
Okulların fiziki koşulları projeyi uygulamayı zorlaştırıyor	3	6.38
Okullarda işbirliği eksik, öğretmenlerin bu konudaki zihniyetleri değişmeli	3	6.38
Şiddeti oluşturan tüm nedenlerle (medya, aile içi şiddet gibi) ilgilenilmeli	3	6.38
Herkes üzerine düşen görevi yaparsa proje amacına ulaşabilir	2	4.26
Sınıf öğretmenleri kendileri de öğrencilere şiddet uyguluyorlar	1	2.13
Bu konuda okul yönetimleri de eğitimden geçirilmeli	1	2.13

5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Araştırma kapsamında görüşülen okul psikolojik danışmanlarının 15'i (% 31.91) projenin uygulama boyutunun eksik olduğunu ve uygulama eksikliğine bağlı olarak projenin kâğıt üzerinde kalacağından endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni, geçmişteki başka projelerde de uygulamada yaşanan eksiklikler olabilir.

Bunun yanında, danışmanların 5'i (%10.64) ailenin ve toplumun da projenin içine dahil edilmesinin gerektiğini savunmaktadırlar. "...bir proje üretilirken bütüncül yaklaşılmalı bu konuyla ilgili aile ve toplum birimleri de bu projeye katılmalı (Danışman no 42)". Danışmanlar, okullarda yapılan çalışmaların yeterli olmayacağını, projenin boyutlarının genişletilerek okul dışına taşınması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu görüşten anlaşıldığı kadarıyla, şiddetin önlenmesi ve azaltılması için yapılan çalışmaların, sadece okul sınırları içinde kalması durumunda, projenin amacına ulaşmayacağından endişe duyulmaktadır. Okul psikolojik danışmanları, aile, toplum ve medyanın proje kapsamına dahil edilmesi durumunda, projenin daha başarılı olabileceği görüşünü paylaşmaktadırlar. Yine, danışmanlarının 3'ü (%6.38) şiddeti oluşturan tüm nedenlerle (medya, aile içi şiddet gibi) ilgilenilmesi gerektiğini belirtirken, bir psikolojik danışman konuyla ilgili olarak, "...iyi niyetli bir çaba ama projenin daha birçok boyutunun olması gerekir. Çünkü şiddeti ortaya çıkaran nedenlerin çokluğu düşünüldüğünde sadece okullardaki şiddeti önlemenin mümkün olmayacağı görülür (Danışman no 7)" şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Okul psikolojik danışmanlarının önemli bir kısmı, şiddetin neden olan unsurların tamamının, proje kapsamı içinde ele alınması gerektiğini düşünmektedirler. Bu konuyla ilgili olarak danışmanlar, daha çok medyanın şiddet üzerindeki olumsuz etkisi üzerinde durmuşlardır. Bu görüşü destekleyen araştırma bulguları da bulunmaktadır. Şiddet konusundaki araştırmalar sonucunda, şiddet olaylarına en çok televizyonlarda yer verildiği saptanmıştır (Erdoğan ve Alemdar, 1990). Ayrıca, Freedman ve Sears (1993), televizyonda şiddet eylemlerini gözlemenin saldırganlıkla ilgili düşüncelerin uyarılmasına yol açacağını söylemişlerdir. Yine, Palabıyıköçlü (1997), televizyonda şiddet içeren davranışların sergilenmesine bağlı olarak insanların şiddete karşı giderek duyarsız hale geleceğini, diğer yanda bir çözüm yolu olarak yeni saldırgan davranışları öğreneceklerini belirtmiştir. Bu noktada, medyanın şiddetin yaygınlaşmasındaki etkisinin ortadan kaldırılmasına yönelik müdahalelerin de proje kapsamına dahil edilmesinin, şiddet olaylarının önlenmesi konusunda önem taşıdığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında görüşülen okul psikolojik danışmanlarının %27.66'sı (n=13 kişi) öğretmenlerin ve yöneticilerin sorumluluk almak istemediklerini, onların da konunun önemini kavramaları gerektiğini belirtmişlerdir. Nitekim bir danışman "...Büyük oranda okul rehberlik servisine sorumluluk yüklendiği takdirde amaca ulaşması çok zordur. Tüm okulun katılımını sağlayıcı zorunluluklar getirilmelidir" görüşünü ileri sürmüştür. (Danışman no 41)". Danışmanlar, okul personelinin sorumluluk almaktan kaçındığını ve bu konudaki duyarlılığın arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Yine, okul psikolojik danışmanlarının 3'ü (%6.38) okullarda işbirliğinin eksik olduğunu ve öğretmenlerin yeni projeler konudaki sabit fikirliliğinin ortadan kalkması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, bir öncekini destekler niteliktedir. Bir danışman ise, projedeki görev tanımlarının net ve açık olması ve çeşitli yaptırımların olması durumunda projenin işlerliğinin arttırılabileceğini belirtmiştir. Buradan anlaşıldığı kadarıyla, okullarda işbirliği yeterli değildir. Ayrıca, ortak projelerde görev alma konusunda okul personelinin tamamı yeterince

istekli davranmamaktadırlar. Bunun sebebi ise, okullardaki "biz bilinci"nin yeterince gelişmemiş olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırma kapsamında görüşülen okul psikolojik danışmanlarının 1'i (%2.13) sınıf öğretmenlerinin kendilerinin de öğrencilere şiddet uyguladıklarını belirtmiştir. Bu konuda bir danışman "...Okul yönetimi ve öğretmenleri konunun önemi ve davranışa dönüştürme konusunda yetersiz. Zaman zaman kendileri de şiddete başvuruyorlar" demiştir (Danışman no 01)". Şiddete uğradığı saptanan çocuklarla yapılan araştırmalarda, çocuklarda gözlenen davranış bozuklukları sinirlilik, umutsuzluk ve psikolojik küntleşme nedeniyle ağır kişilik ve davranış bozuklukları, huysuzluk, hırçınlık, tedirginlik, suça yönelen davranışlar, başkaları ile rahat iletişim kuramama, antisosyal ve saldırgan davranışlar olarak belirlenmiştir (Bulut, 1990; Kulaksızoğlu, 1999; Öztürk, 2005). Araştırma bulguları, şiddetin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin, ne denli önemli boyutta olduğunu göstermektedir. Bir başka danışman ise öğrencilere uyguladıkları şiddet konusunda gerekirse öğretmenlere ve okul yöneticilerine yaptırımlar uygulanmak suretiyle, bu davranışın önüne geçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü öğrenciye şiddet uygulayan bir öğretmenin ya da yöneticinin, projeye katkı sağlamasını beklemek gerçekçi olmayabilir. Öncelikle, okul çalışanlarının, şiddetin bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini kavramalarını sağlamak gerekmektedir. Bununla ilgili öğretmen ve yöneticilere yönelik bilgilendirici toplantılar yapılabilir ve bu konuda onlar da eğitime tabi tutulabilirler. Bu görüşü destekler nitelikteki bir diğer veri de danışmanlarının %2.13'ünün (n=1 kişi) proje konusunda, okul yönetimlerinin de eğitimden geçirilmesi gerektiğini belirtmesidir.

Görüşülen okul psikolojik danışmanlarının 11'i (%23.40) projenin amaca ulaşacağına inanmadıklarını belirtmişlerdir. Nitekim bir psikolojik danışman, konuyla ilgili olarak "...kesinlikle olumsuz olduğunu, bu konuda yararı olamayacağını düşünüyorum. Çok yüzeysel bir bakış açısı ile şiddeti değerlendirmekte, bir bütün olarak farklı grupların, kurumların bu konuda etkisi olduğu gözden kaçırılmaktadır (Danışman no 23)" şeklinde görüşünü belirtmiştir. Projenin amacına ulaşmamasının önemli nedenleri arasında, şiddetin yüzeysel bir şekilde ele alınması ve aile içi şiddetin göz ardı edilmesi görülmektedir. Ayrıca, altyapı çalışmalarının tamamlanması beklenmeksizin uygulama başladığından, projenin amaca ulaşmasının güç olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, okullarda kriz ekipleri kurulmasına rağmen, konunun önemini herkes tarafından kavranmadığı belirtilmiştir. Bir grup psikolojik danışman ise eğitim almadan kendilerini projenin içinde bulduklarını ve bu nedenle projenin amaca ulaşacağına inanmadıklarını belirtmişlerdir. Velilerin de projeye dahil edilmemesi ve velilere bu konuda eğitim verilmemesi ise, yine projenin eksikleri arasında görülmektedir. Projeye ilişkin temel stratejiler göz önünde bulundurulduğunda, danışmanların söz ettiği olumsuzlukların yaşanmaması için alınan önlemleri içeren maddeler (kapasite artırımı, çok sektörlü ve çok disiplinli yaklaşım, bütüncül yaklaşım) bulunmaktadır. Danışmanların projeye olan güvensizliklerinin nedeni, projeyi yeterince incelememelerinden kaynaklanan bilgi eksikliğine dayalı olabilir. Ya da okullarda daha önce uygulanan projelerin de içeriklerinin kapsamlı olmasına karşın, uygulamada projelerden önemli düzeyde fayda sağlanamadığını düşünmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Bir danışmanın tüm bu görüşleri özetleyebilecek nitelikteki ifadeleri şu şekildedir:

Hiçbir işe yaramayan projeler; çünkü işlerliği yok. Örgütlenme yok. Şu ana kadar sadece rehber öğretmenlerin üzerine yıkılmış olarak görünüyor. Okullarda çok şey bekleniyor. Rehber öğretmenler de bu konuda yeterli değiller. Şu ana kadar sadece kağıt üzerinde

uygulanıyor görünüyor. Bende açıkçası kağıt üzerinde bile yok. Multidisipliner yaklaşım olarak ele alınıp hazırlanmasına rağmen kimsenin katılımı yok. Açıkçası herkes bihaber projeden diye düşünüyorum. Okullar yine kendi başa çıkma yöntemleriyle baş başa (Danışman no 43).

Oysa okul psikolojik danışmanlarının 5'i (%10.64) projeyi olumlu değerlendirdiklerini ve projenin amaca ulaşacağına inandıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde, okul psikolojik danışmanlarının 2'si (%4.26) herkesin üzerine düşen görevi yapması durumunda, projenin amaca ulaşabileceğini savunmaktadırlar. Bir psikolojik danışman "...projede görevli kişiler görevlerini gerektiği şekilde yerine getirirse amacına ulaşacağını düşünüyorum (Danışman no 41)" şeklinde görüşünü belirtmiştir. Bir başka katılımcı ise, projenin amacına ulaşamamasında okulların konununun, yaşanan şiddet olaylarının yoğunluğunun belirleyici etkenler olduğunu düşünmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla, danışmanların önemli bir kısmı projenin olumsuzluklarından yakınsa da, küçük bir bölümünde (%14.90) proje hakkında olumlu görüşlere sahiptir.

6. SONUÇ (CONCLUSION)

Okul psikolojik danışmanlarının, "Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011+)"na ilişkin getirdikleri önerilerin başında okul yönetiminin ve öğretmenlerin proje konusundaki bilincinin arttırılması ve projeye katılımlarının sağlanması gerektiği görüşüdür. Okul psikolojik danışmanları, projenin eksikliklerinin fazla olduğunu ve üzerinde daha ayrıntılı bir şekilde çalışılması gerektiğini belirtmektedirler. Ayrıca, okul psikolojik danışmanlarının görüşlerinden, projenin uygulama boyutuna daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği; ayrıca aile, toplum, ve medyanın da projeye dahil edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bunun yanı sıra, okullardaki altyapı çalışmaları da oldukça önemlidir. Gerekli fiziksel ve eğitsel altyapı sağlandıktan sonra, projenin uygulanmasının daha doğru olduğu düşünülmektedir.

Projenin amacına ulaşacağına inanan danışmanlar bulunmakla beraber, okul psikolojik danışmanlarının önemli bir bölümünün, projeye ilişkin bazı olumsuz görüşler taşıdıkları saptanmıştır.

NOT (NOTICE)

Bu makale III. Eğitim Yönetimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur. 25-26 Nisan 2008, Eskişehir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet. Bilim Serisi 113, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Bulut, I., (1990). Parçalanmış Aileden Gelen Çocukların Davranış Özellikleri Hakkında Bir Araştırma. Aile Yazıları 3, Birey, Kişilik ve Toplum, Bilim Serisi 5/11, Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 197-228.
- Erdoğan S, ve Alemdar, K., (1990). İletişim ve Toplum. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Freedman Y.L., Sears, D.O. ve Carismith, J.M., (1993). Sosyal Psikoloji (Çev. A. Dönmez) Ankara: İmge Yayınevi.
- Johnson, K., (2000). School Crisis Management: A Hands-on Guide to Training Crisis Response Teams (2nd ed.). Alameda: CA: Hunter House.

- Karasar, N., (1995). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı.(2006). [Online]: http://orgm.meb.gov.tr/duyurular/siddet_strateji_plani.pdf adresinden (Erişim Tarihi; 07.09.2007).
- Öztürk, B., (2005). Şiddet ve Çocuk. [Online]: www.kriminoloji.com adresinden (erişim tarihi: 20.10.2007)
- Palabıyıkıoğlu, R. (1997). Medya ve Şiddet. Kriz Dergisi 5 (2), 123-126.
- Savrun, M. ve Balcıoğlu, İ., (1999). Kentleşme, kadın ve şiddet. *Yeni Symposium*, 37 (1-2), 16-22.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (5.baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- <http://www.gumushaneram.gov.tr/download/ambar/2006-26.doc> (Erişim Tarihi; 07.09.2007).